

ОБІЗНАНІСТЬ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЩОДО ФАРМАКОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ КОФЕЇНУ ТА ЙОГО ГОТОВНІСТЬ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ

Товчига О.В., Штриголь С.Ю., Сайко А.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Належне інформування пацієнтів щодо раціонального застосування лікарських засобів (ЛЗ) є важливим напрямом фармацевтичної опіки як складової професійної діяльності фармацевта, підґрунтям безпеки лікування та підвищення якості життя пацієнтів. Кофеїн є однією з найбільш споживаних психоактивних речовин у сучасному світі, широко використовується в складі кофеїнмісних напоїв та як компонент комбінованих ЛЗ, як-от анальгетиків і протизастудних засобів. Тому ґрунтовні знання його фармакологічних властивостей є важливими для сучасного фармацевта.

Мета роботи – оцінити обізнаність здобувачів вищої освіти (ЗВО) фармацевтичного факультету щодо властивостей кофеїну, встановити шляхи вдосконалення підготовки з цього питання в курсах фармакології, клінічної фармації і фармацевтичної опіки.

Методи дослідження. Проведено аналіз джерел літератури, з урахуванням наявних відомостей розроблено анкету. З 30 вересня 2021 р. по 15 жовтня 2021 р. здійснено анонімне добровільне дистанційне анкетування ЗВО, які навчаються в НФаУ (освітня програма «Фармація», 5 курс, денна форма навчання).

Основні результати. Отримано 101 відповідь, вибірка є достатньою з урахуванням загальної чисельності ЗВО на курсі – 125 осіб. Більшість ЗВО правильно відповіла щодо подвійної групової належності кофеїну та його основних фармакологічних ефектів (центральної і периферичної), мала правильне уявлення щодо мети включення кофеїну до складу комбінованих анальгетиків, що застосовуються при головному болю. Більше труднощів викликав вибір молекулярних мішеней дії кофеїну: значна частка опитаних разом з правильними відповідями вказала такі, що не відповідають дійсності. Зокрема, вказували адренергічні властивості кофеїну, що може бути пов'язано з його загальновідомою здатністю збільшувати частоту серцевих скорочень у більшості людей, яка легко виявляється, і в ЗВО формується хибне уявлення про участь впливу на симпатичну іннервацію в механізмі цього ефекту. Щодо протипоказань до вживання кофеїну та кофеїнмісних напоїв рівень знань ЗВО був переважно достатній, однак проблематичним виявилось питання щодо можливості негативного впливу на обмін кальцію – лише 21% опитаних ЗВО вказав остеопороз як відповідне протипоказання. Крім того, було проаналізовано обізнаність ЗВО щодо взаємодії кави з ЛЗ на рівні фармакокінетики.

Висновки. Визначення рівня знань ЗВО щодо фармакологічних властивостей кофеїну дозволило виявити проблемні питання, на які має бути спрямована увага викладачів задля покращення рівня підготовки фармацевтів.